

Magyarország elcigányosodása – mi lesz 2050-ben?

– *Mi vár a mai fiatalokra és az ezután születőkre?*

Néhány évtized múlva a kétharmadnyi, nagyrészt előregedett, nyugdíjas magyar népességet az egyharmadnyi, nagyrészt cigányokból álló fiatal korosztályoknak kell majd eltartaniuk - ezzel a megállapítással sokkolja olvasóit Pokol Béla (MN 2010 szept. 7.)¹

A cikk fontosabb megállapításai:

- Napjainkban áll elő az a helyzet, hogy a foglalkoztatottak arányát meghaladja a nyugdíjasok száma
- Magyarország lakossága 2050-ben 6,5-7 millió lesz
- 2050-ben kétharmadnyi időskorú jut majd egyharmadnyi munkában állóra

Ezt az önmagban is igen kritikus majdani helyzetet tragikussá teszi a cigány komponens:

- A ma közel 1 milliós cigány népesség a születések közel felét adja
- 2050-ben a 7 milliós lakosság közel 1/3-át a cigányság teszi majd ki
- A munkaképes egyharmad nagyrészt fiatal cigány lesz, az eltartandó kétharmad nagyrészt idős magyar lesz²

„Vagyis annak a cigányságnak a vállaira helyeződne a lakosság túlnyomó részét kitevő idősök eltartása, amelynek 80 százaléka már a rendszerváltás óta csak állami segélyből és családi pótlékból képes megélni maga is.”

- A közbiztonság végleges elenyészésével már egy-két évtized múlva számolnunk kell
- Krónikus hiány lesz kvalifikált munkaerőből → a tőke kimenekül az országból
- Összeomlik a nyugdíjrendszer finanszírozása
- Elapadnak az állami segélyek forrásai → tömeges fosztogatások

Az Európai-uniós komponens:

- Megindul a tömeges áramlás a kedvezőbb szociálpolitikai ellátást nyújtó területek felé (nem feltételezhető, hogy a nyugati országok ennek ellen tudnak állni)
- Ebben a kvalifikált, iskolázott cigányok nagyobb arányban vesznek majd részt → az itthoni helyzet még tragikusabbá válik

Következtetés:

- Az eddig követett jogvédelmi utat, a diszkriminációellenesség preferálását el kell vetni
- A pótcselekvést jelentő jogvédelmi, diszkriminációellenes vonal helyett komplex oktatási, gazdasági, rendvédelmi és büntetőpolitikai stratégiát kell készíteni.

¹ Pokol Bélát jogelméleti írásai alapján azon féltucat irányadó magyar értelmiségi közé sorolom, akiknek a legtöbbet adok a véleményére.

² A helyes szóhasználat: cigány magyar és nem-cigány magyar.

Kétségek:

Ezek a megállapítások túl bombasztikusnak tűnnek ahhoz, hogy az ember fenntartás nélkül elfogadja őket. Pokol Béla nem közölt forrásokat,³ nem említette, hogy a jelenlegi trendek extrapolálásáról van-e szó, vagy figyelembe vettek bizonyos várható változásokat. Ezért egy gyors mini-kutatás keretében kénytelen voltam utánanézni a témának, s kétségeim – mint alább látni fogjuk – igazolódtak.

I. Demográfiai jellemzők

A legfontosabb mutató: ***a cigány nők termékenységi arányszáma:***

időszak	teljes lakosság	cigány nők
1930-31	2,8	
1969-70	2,0	
1990-93	1,8	3,3
1995-98	1,4	3,3
1999-2002	1,3	3,0

(Janky 2006) 1970 óta a magyar nők kevesebb gyermeket szülnek, mint amennyi a népesség szinten tartásához elegendő. De az utóbbi tíz évben a cigány nők termékenységi arányszáma is csökken.

„A demográfusok szerint 2050-ig akkor remélhető létszámfenntartás, ha a termékenység színvonala tartósan 1,7 felett alakul, az élettartamok elérik a 80 évet, és évi 25 ezer fős bevándorlási többlet realizálódik.” (Malac News)

Élveszületések száma és aránya

	országos adat (ezer)	cigány népesség körében (ezer)	cigány születések aránya
1971	151	10	<7%
1993	116	13	>11%
2003	94,6	15	15,8%

(Kemény 2004) Ma már minden hatodik újszülött cigány származású.

Az első szülés ideje egyre későbbre tolódik ki. Vajon így van-e ez a cigány nők körében? Követik-e a teljes lakosságra jellemző trendet? Igen. Az ezer 15-19 éves cigánylányra jutó élveszületések száma az elmúlt húsz évben 137-ről 121-re csökkent. A 20-24 éveseknél nem változott, viszont a következő korcsoportoknál jelentősen csökkent. A folyamatot lassítja a beiskolázatlanság és a széleskörű munkanélküliség. Szociológusok megállapítják, hogy – továbbtanulás és munka híján - a fiatal cigánylányok a gyerekszüléssel teremtenek maguknak elismertséget, „társadalmi” presztízst, azzal lépnek a felnőtt korba.

³ A „legutóbbi demográfiai számítások”-ra hivatkozik.

Kemény István következtetése: „Úgy látszik, hogy a következő években is csökken a gyerekszám, de csak nagyon kis mértékben és a magas gyerekszám miatt gyorsan növekszik a cigány népesség száma és az ország népességéhez viszonyított aránya.”

1000 nőre jutó élveszülések száma korcsoportonként

	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-49
teljes népesség						
1990-93	36,8	138,2	114,7	48,2	16,5	1,8
1995-98	28,7	89,3	99,4	49,2	17,0	1,8
1999-02	22,6	67,1	92,6	55,9	20,0	1,4
cigány népesség						
1990-93	137,0	217,8	141,6	98,4	51,9	10,4
1995-98	134,3	219,3	155,8	95,9	50,4	6,3
1999-02	120,8	218,1	133,7	64,1	48,6	6,7

(Janky 2006)

Korösszetétel (%):

	teljes népesség	cigányok körében
gyerekek aránya (15 éven aluliak)	16	37
idősek (60 éven felüliek)	21	4

(Kemény 2004) A 60 éven felüliek igen alacsony aránya a cigány népesség körében nem csak a magas születési arányszámnak tulajdonítható, hanem az országos népességhez képest 8-10 évvel rövidebb átlag életkornak.

Kemény István az MTA Társadalomtudományi Intézetének keretében végezte e kutatást.
Fontos szempont: **cigánynak azt tekintették, akit a környezete annak tartott, és ő ezt elfogadta.**

II. A cigány népesség száma

A roma népesség száma és aránya (különbféle források szerint):

	ezer fő	százalék
1893	65	
1971	320	
1990	450	4,3
2001	550	5,4
2003	570- 600	
2009	650- 700	6-7

(Kemény, Demográfiai Portré 2009, CEMI, ismeretlen web)

Ezek szerint 1990 óta tíz évenként 100 ezerrel nő a cigány népesség aránya. (Egyes források szerint 100-130 ezerrel.)

KSH előrejelzés 2050-ig, alapváltozat:

(A roma népesség demográfiai jellemzői. Kísérleti előreszámítás 2050-ig. KSH 1999)⁴

- a roma népesség száma kétszeresére emelkedhet a következő ötven évben (1,2 millióra)
- 8 milliós lakosságot valószínűsítve aránya a mai (1999-es) 5%-ról 15%-ig emelkedik
- a roma csecsemők aránya a mai egyhatodról több, mint egynegyedre fog emelkedni
- a roma fiatalok aránya is eléri korcsoportjuk 24%-át
- a munkaképes korúak (20-64 évesek) körében a mai 4%-os arányuk 2050-re eléri majd a 16%-ot, vagyis minden hatodik potenciális munkavállaló roma lesz.

Neményi Mária súlyos módszertani kifogásokkal élt e munkával szemben:

- a népszámlálási kérdőbiztosokra bízta annak megállapítását, hogy az illető roma-e vagy nem
- abból a feltételezésből indultak ki, hogy az asszimilációnak nem lesz szerepe a folyamatok alakulásában
- impliciten azzal számoltak, hogy a roma népesség iskolázottsága, kulturális szintje változatlan marad
- nem számoltak a roma népesség külföldi migrációjával.

A KSH-ban nem készült olyan kiadvány, amely Pokol Béla előrejelzéseit alátámasztaná (ezt a web-es keresésen túl személyes konzultáció alapján is megerősíthetem).

III. Foglalkoztatottak és eltartottak

A cigány férfiak és nők foglalkoztatottsága 1971 és 2003 között (%)*

	1971	1978	1987	1993	2003
Férfiak	85,2	77,3	74,4	28,8	29,2
Nők	30,3	47,0	49,3	16,3	16,3
Együtt	n.a.	62,0	62,0	22,6	22,7
N	n.a.	2875	3888	4842	3081

Forrás: 1971-es, 1993-as és 2003-as országos reprezentatív cigányvizsgálat.

* 15–54 éves nők és 15–59 éves férfiak százalékában

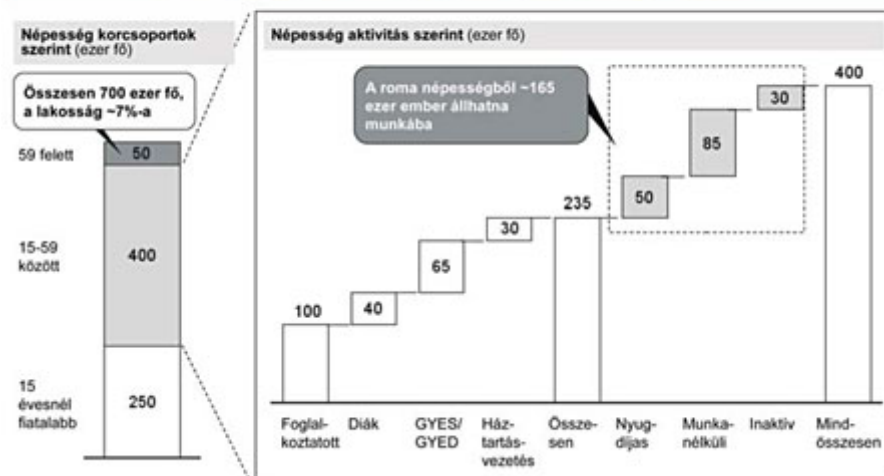
n.a.: nincs adat

(Janky 2006)

⁴ Ismerteti: Neményi Mária, web.

A roma népesség aktivitása és foglalkoztatottsága jóval alacsonyabb, mint a teljes lakosságé

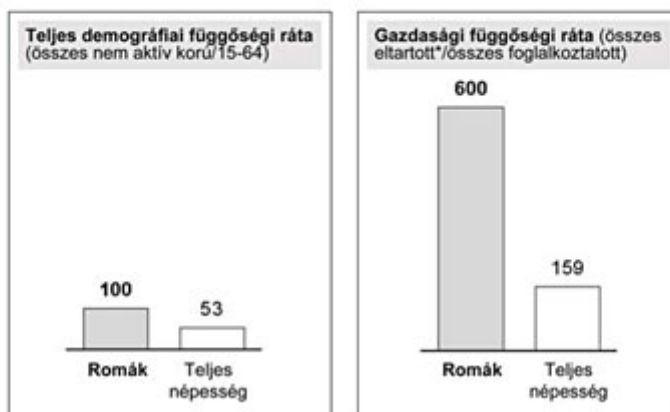
A roma népesség becslült nagysága és foglalkoztatottsága 2005-ben

A függőségi ráták jól mutatják a roma népesség foglalkoztatottsági problémáinak súlyosságát

Függőségi ráták a roma népességre és a teljes lakosságra, 2005

BECSLÉS

A teljes népességben 100 foglalkoztatottnak 159 embert kell eltartania; a cigányság esetében 600-at! (Azaz minden keresőre 6 szociális támogatásra szoruló eltartott jut.)

(A teljes népességben 100 munkaképes korúra 53 nem aktív korú jut, a romáknál 1:1 az arány, de ez utóbbi az előbbi ábra részletes adatai szerint téves: 300 nem aktív korúval szemben 400 aktív korú áll, ráadásul a 400 aktív korú a 15-59 éves korosztályba tartozik; az alsó ábrán 15-64 a meghatározás. Tehát a mutató 100 alatti, mondjuk 75.)

Következtetésem, megjegyzésem:

- *A jövő igen komor, de nem annyira, mint azt Pokol Béla lefesti.*
- *2050-re a cigány népesség aránya valószínűleg 1/6 lesz (15%, 1,2 millió), és nem közelíti az 1/3-ot.*
- *Ha e népesség fele lesz munkaképes korú, az még mindig csak 600 ezer (kétharmada nem lehet, mert az már egy elöregedett társadalom jellemzője).*
- *Ha pedig azzal számolunk, hogy a nem-cigány népesség 2/3 – 1/3 arányban oszlik meg eltartottakra és munkaképes korúakra, akkor 1,9 millió nem-cigány és 600 ezer cigány-magyar részből fog állni a munkaképes korú népesség.*
- *Tehát az eltartottak száma ugyan nagyobb lesz a munkaképes korúakénál, de ez utóbbin belül a cigány származásúak nem lesznek többségben. A jövő baj azonban még így is óriási.*
- *Nagyon valószínű, hogy a cigányság anyagi és kulturális helyzetének javulásával csökken körükben a demográfiai reprodukció.*
- *Ez irányban hat majd az asszimiláció is: a cigányoknak tartott emberek 2/3-a nem cigánynak, hanem magyarnak vallja magát! Ez arra utal, hogy életmódjában, értékrendjében a többségi társadalmat szeretné követni.*
- *Ha a feltételekhez nem kötött (azaz az öngondoskodást nem megkövetelő) szociálpolitika megváltozik, az is mérsékli majd a szaporodást. (Ugyanis a szociálpolitika nem ösztönöz majd a több gyerek születésére.)*

Források:

CEMI – Central European Management Intelligence: 1200 milliárd forintos megszorítást előirányzó csomagjában a legfontosabb elemek között foglalkozik a cigány kérdéssel. (lásd Dudás Gergelynél)

Demográfiai Portré 2009. KSH (web)

Dudás Gergely: Romák a szegénység csapdájában. Index 2010 szept. 14. web

Janky Béla: A cigány nők társadalmi helyzete és termékenysége. web, 2006. (Az eredeti változat megjelent a TÁRKI és az Ifjúsági, Családügyi, Szociális és Esélyegyenlőségi Minisztérium kiadásában, 2005-ben)

Kemény István: A magyarországi cigány népesség demográfiája. Demográfia 2004/3-4. szám. (web)

Malac News. Demográfia tabuk nélkül. 2010 febr. 17. web.

Neményi Mária: Kis roma demográfia. Amaro Drom, 1999 nov. web.

Pokol Béla: A rasszizmus bénítja a rendőrség munkáját. MN, 2010 szept. 7.

VI. A cigány népesség Magyarországon. Áttekintés. web, szerző, évszám és kiadó nélkül

Bp, 2010 szept. 14.

Kiss Károly